

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2*
DEVELOPMENT OF PARTICIPATIVE MANAGEMENT MODEL OF
SCHOOLS UNDER CHUMPHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2

หนึ่งฤทัย เฟ็งบุญ

Nuengruethai Phengbun

บรรจง เจริญสุข

Banjong Jaroensuk

ญาณิศา บุญจิตรี

Yanisa Boochit

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani Rajabhat University, Thailand

E-mail: nueng_edu@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 2) พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 การวิจัยนี้มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน และขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 จำนวน 276 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ มีค่าความเชื่อมั่น 0.82 และ 0.95 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับ

* Received 12 August 2020; Revised 24 October 2020; Accepted 20 November 2020

ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ รองลงมาคือการร่วมรับผล ร่วมปฏิบัติการ ร่วมคิดและวางแผน และร่วมตรวจสอบและประเมินผล 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า มี 3 องค์ประกอบ คือ 2.1) กระบวนการมีส่วนร่วม 2.2) สารของการมีส่วนร่วม 2.3) ผู้มีส่วนร่วมในโรงเรียน และ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนา, รูปแบบ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research article were to; 1) study the participation management status of schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2) develop a participatory management model of schools under the Primary Educational Service Area Office 2. 3) Assess the feasibility and feasibility of a participatory management model of schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2. The research consisted of 3 steps: Step 1: Study the state of participatory administration of schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2 Phase 2 Develop a participatory management model of schools under the district office. Chumphon Primary Education Area Zone 2 and Phase 3 Assess the feasibility and feasibility of a participatory management model of schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2. The samples used in this research were 276 administrators, teachers and school board committees under the Chumphon Primary Educational Service Area Office 2. The tool used was a participatory management questionnaire. And the model feasibility and feasibility assessment form Have confidence values of 0.82 and 0.95, respectively. Data analysis using basic statistics le mean and standard deviation. The results of the research were as follows: 1) Overall, the overall and individual aspects of the participatory administration of schools under the Chumphon Primary Educational Service Area Office and each side were at a low level. Sorting the mean descending: co - decision Very level Followed by participation in the results Join the operation Think and plan And co - investigate and evaluate 2) The results of the development of a participatory management model were found to have three components: 2.1) the participation process, 2.2) the substance of the

participation, 2.3) the participants in the school, and 3) the assessment of suitability. And the possibility of the pattern was found Overall is at a high level.

Keywords: Development, Model, Participatory Management

บทนำ

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดจนช่วยวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ ที่มีคุณภาพมีความสามารถเต็มตามศักยภาพ มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม เพื่อส่งเสริมสร้างการพัฒนาและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กระบวนการศึกษาจึงมีผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา การพัฒนาประเทศเป็นหน้าที่ของทุกคนในประเทศที่จะต้องเข้าใจหน้าที่ และแสดงบทบาทให้ถูกต้องเหมาะสม กลไกการพัฒนาประเทศมีหลายด้านที่คอยขับเคลื่อนอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการเมืองการปกครอง ด้านอุตสาหกรรม ด้านการค้าธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศคือการพัฒนาทางการศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุด เพราะการศึกษาของคนในชาติเปรียบเสมือนเส้นเลือดที่คอยหล่อเลี้ยงในทุก ๆ ด้าน การให้ความสำคัญในทางการศึกษาถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับทุกประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 7 ที่ว่าด้วยระบบการบริหารจัดการศึกษา หลักการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบ โดยการกระจายอำนาจดังกล่าวควรลงไปถึงสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาอื่นให้มากที่สุด และการมีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ประเด็นกลยุทธ์ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ประเด็นกลยุทธ์ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน

ของสังคมเข้ามามีส่วนบริหารจัดการศึกษา ตัวชี้วัดเรื่อง สถานศึกษาหน่วยงานมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารของโรงเรียนในสังกัดพบว่า โรงเรียนยังไม่ได้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ด้วยเหตุผลทางวิชาการดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 จำนวน 119 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 จำนวน 92 โรงเรียน 276 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W., 1970) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก (Simple Random Aampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 นำผลการวิเคราะห์สภาพจากขั้นตอนที่ 1 และศึกษาข้อบ่งชี้และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อ

พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบรูปแบบ

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ประชากร คือ ผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 จำนวน 119 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 จำนวน 92 โรงเรียน จำนวน 276 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ในรูปแบบแจกแจง ความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean: \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และ วิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความเที่ยง (Reliability) ตามสูตรการหาค่าความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990)

ผลการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่ามีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้แก่ การร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือการร่วมรับผล ร่วมปฏิบัติการ ร่วมคิดและวางแผน และร่วมตรวจสอบและประเมินผล ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า รูปแบบ มี 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ร่วมคิดและวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมตรวจสอบและประเมินผล และร่วมรับผล องค์ประกอบที่ 2 สาระของการมีส่วนร่วม ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 4 ฝ่ายงาน ซึ่งเป็นงานหลักตามโครงสร้างของการบริหารงานในโรงเรียน คือ การบริการงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป องค์ประกอบที่ 3 มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ การร่วมรับผล ร่วมปฏิบัติการ ร่วมคิดและวางแผน และร่วมตรวจสอบและประเมินผล ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทของชุมชนไม่ชัดเจน อำนาจในการบริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหาร แต่ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อิศรพล ปิ่นขจร และดร.ธีระ ภูติ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษานอกระบบที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 3 พบว่า สาเหตุของปัญหา คือ การขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่มีแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม ไม่มีเวลาเข้าร่วม เข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของ คณะครูในสถานศึกษา สถานศึกษาไม่ได้เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ขาดระบบ การติดต่อประสานงานหรือการให้ข้อมูลสารสนเทศที่ดี และขาดงบประมาณส่งเสริมสนับสนุน (อิสรพล ปิ่นขจร และดร.ธีระ ภูติ, 2556) และยิ่งสอดคล้องกับ จุฑามาศ พันสวรรค์ ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษา (จุฑามาศ พันสวรรค์, 2562) และยิ่งสอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และ อภิสรณ์ ภาชนะสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวินิจฉัย การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนหัวถนน อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ยังมีปัญหา คือ ด้านวิชาการครูผู้สอนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น ด้านงบประมาณครูผู้สอนไม่เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณสนับสนุน ด้านทุนการศึกษาหากพอเพียง ด้านการ บริหารงานบุคคลครูผู้สอนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อพัฒนาตนเอง ด้าน การบริหารทั่วไปครูผู้สอนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาภายในโรงเรียนให้เพียงพอ และปลอดภัยต่อนักเรียน ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาจะดำเนินการโดยลำพังมิได้ ต้องอาศัยความ

ร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความรู้ความสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประสานความร่วมมือร่วมใจให้เกิดประโยชน์และสัมฤทธิ์ผลแก่หน่วยงาน (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสรณ์ ภาชนะสวรรค์, 2563)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) กระบวนการมีส่วนร่วม 2) สารระของการมีส่วนร่วม 3) ผู้มีส่วนร่วมในโรงเรียน กระบวนการมีส่วนร่วม ของ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ร่วมคิดและวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมตรวจสอบและประเมินผลและร่วมรับผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จินฉัตร ปะโคทัง ที่ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น ที่ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วพบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ การระดมความคิด การร่วมวางแผน การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล และการรับประโยชน์ร่วมกัน (จินฉัตร ปะโคทัง, 2549) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ ซึ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย และพบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบาย เพราะองค์ประกอบสุดท้ายของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจ และการตัดสินใจนี้เอง จึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นได้นโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน และได้สรุปว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและ 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล (ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์, 2550) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เครือวัลย์ สิทธิเจริญธรรม ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนออเงิน (อ่อน - เหม - อนุสรณ์) สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน และการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล (เครือวัลย์ สิทธิเจริญธรรม, 2551) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เมตต์ เมตต์การุณจิต ที่ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ พบว่า องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนคือเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ 2) มีส่วนร่วมในการวางแผน 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5) มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 6) มีส่วนร่วมในการ

เผยแพร่ม (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์การ ขั้นตอนที่ 3 การอำนวยการ ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล และขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและพัฒนา (จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคณะ, 2556) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ไพฑูรย์ สนิธิเมือง ที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับ การพัฒนาสถานศึกษา แล้วพบว่า กระบวนการบริหารกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับ การพัฒนาสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนและตัดสินใจ การร่วมคิด ร่วมทำ การสร้างมิตร การสร้างความเชื่อมั่น และการติดตามและรายงานผล (ไพฑูรย์ สนิธิเมือง , 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน วินิจฉัย และคณะ ซึ่งได้ ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กระบวนการของการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วมวางแผน 2) ร่วมตัดสินใจ 3) ร่วมปฏิบัติ 4) ร่วมประเมินผล และ 5) ร่วมรับผลประโยชน์ และขอขยับการบริหารงาน ของสถานศึกษาประกอบด้วยกรอบภาระงาน 4 งาน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงานงบประมาณ และ 4) การบริหารงาน กระบวนการ บริหารกับการมีส่วนร่วม (ดวงเดือน วินิจฉัย และคณะ , 2561)

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ได้ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยมีการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาจัดทำเป็น รูปแบบ และตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข จนได้รูปแบบ ที่มีความถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วชิรา อยู่สุข ที่กล่าวว่ารูปแบบ เป็นโครงสร้างที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวความคิด ทฤษฎีที่ ได้ศึกษามาของผู้สร้างเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ วิธีการดำเนินงานและเกณฑ์ ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ได้ และ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ (วชิรา อยู่สุข, 2559) สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี กล่าวไว้ว่า รูปแบบ เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผังไดอะแกรมหรือแผนภาพช่วยให้ตนเองและบุคคล

อื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น (ทิตนา แคมมณี, 2560) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาศิริ คุณาคำ และคณะ ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก (ประภาศิริ คุณาคำ และคณะ, 2559)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากกว่าไปน้อย ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือการร่วมรับผลร่วมปฏิบัติการ ร่วมคิดและวางแผน และร่วมตรวจสอบและประเมินผล รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) กระบวนการมีส่วนร่วม 2) สารระของการมีส่วนร่วม 3) ผู้มีส่วนร่วมในโรงเรียน และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ 1) การนำผลการวิจัยไปใช้ในทุกระดับนั้น ผู้นำไปใช้ต้องศึกษากระบวนการดำเนินงานตามองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ 2) การนำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมไปใช้ ต้องให้ผู้มีส่วนร่วมในทุกองค์ประกอบได้มีบทบาทการมีส่วนร่วมครบทุกองค์ประกอบของรูปแบบ 3) โรงเรียนควรมีการประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อย่างสม่ำเสมอ 4) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ 5) ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีบริหารแบบมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นรายด้าน เช่น การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนออกกลางคัน เป็นต้น 6) ควรศึกษาผลที่ได้จากการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

เอกสารอ้างอิง

เครือวัลย์ สิทธิเจริญธรรม. (2551). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนออเงิน (อ่อน - เหม - อนุสรณ์) สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค พอยท์.
- ไพฑูรย์ สนธิเมือง. (2559). ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับพัฒนาสถานศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และอภิสรร์ ภาชนะสุวรรณ. (2563). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ฉันทวัฒน์ ปะโคทัง. (2549). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น ที่ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพวิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จีระพงษ์ หอมสุวรรณ และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จุฑามาศ พันสุวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลนครเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ดวงเดือน วินิจฉัย และคณะ . (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย 9. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประภาศิริ คุณาคำ และคณะ. (2559). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วชิรา อยู่สุข. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนปฏิบัติสำหรับผู้สอนวิชาชีพ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อิสรพล ปิ่นขจร และดร.ธีระ ภูดี. (2556). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607-610.